

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 28.

Vasárnap.

XXI. évfolyam. 77. szám.

Felélős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizési árak:
Egész évre 10 korona. Fél évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petitorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyiltér sora 30 fillér.
A hirdetések díja előre fizetendő.

Utóhangok a századéves ünnephez.

A lezajlott századéves ünnep fontosságát hosszú vezércikkelyeknél jobban kommentálja az a körülmény, hogy programszerint több napra kellett volna terjedni az ünnepnek, míg tényleg csak egy napig tartott. Az ünnep, mely a fővárosban és a vidéken lefolyt, valóban oly grandiózus volt, hogy még a rendezők szórakozásait is messze felülmulta, de aminek azután kellett volna következnie, ahhoz nemcsak az előző nap lelkesedése hiányzott, hanem minden érdeklődés és minden részvétel is. Ünnep után következő napon ugyanis egy országos egyesület megalakulásának kellett volna lennie, harmad napra pedig nagyszabású népgyűléseket helyeztek kilátásba; de ama százazrekéből, melyek az első napra a fővárosba sereglettek az ország minden részéből, már tucatokat sem lehetett összehozni, az érdeklődés teljesen kimerült, folytatásról sem akart tudni.

A 48-as függetlenségi párt ebből igen komoly és fontos következtetést vonhat le, azt, hogy a nemzet igen élesen megkülönbözteti a multat a jelentől. A mult megdicsőülten áll a nemzet szeme előtt, csak elődeink törekvéseinek hatalmas voltát és áldozatkészségének nagyságát látja, az eszményi lendületet, mely a nagy idők nemzedékét lelkesítette; de nem látja az árnyakat, melyek szintén léteztek, mert hiszen nincs világosság árnyék nélkül. A jelent azonban élesebb szemmel tekintjük s itt már jobban észreveszszük az árnyakat, sok gyarlóságot felismerünk s annak tudatára jutunk, hogy lám ama férfiak, kik felelősség mellett vezeték az ország ügyeit, még sem olyan feketék, mint amilyeneknek elég gyakran odaállítják őket, és hogy az ellenzéket nem sugarazza körül az a dicsfény, melylyel oly nagyon szeretné magát körülvétni.

A párttaktika szempontjából tehát nem volt nevezetes eredménye a századéves ünnepnek; de annál nagyobb a siker általános nemzeti szempontból. Éppen most, mikor a nemzetiségek ismét kísérletet tesznek, hogy magukat észrevétesek, az oly erős megnyilatkozásnak, amilyen a századéves ünnep volt, hatalmas és tartós benyomást kell gyakorolnia, mert egyetlen más faj sem lenne képes ebben az országban ily impozáns ünnepet ülni, annak a hatalmas birtokosainak befolyása nélkül országos ünnep jellegét adni, és ebből maguktól folynak a kö-

vetkezmények, a nélkül, hogy hosszasan kellene azokat fejtegetni.

De más irányban is nyújt kommentárt az ünnepnek a nemzet részéről egy napra történt korlátozása. Ez a korlátozás azt akarná bizonyítani, hogy az ünnep tributum volt, melyet a kegyelet a multnak fizet, de a jelen jogait egy bajszállal sem szabad csorbitani. A mi elmult, az a történelemé, de a jelen még a miénk, és ebben a jelenben, mely más-keppen alakult, mint a mult volt, kötelességeket és feladatokat kell teljesítenünk. A mai nemzedéknek nincs ideje hosszú ünnepekre, és a határozottság, melylyel az ünnepi programot megrövidítette, az egész világgal szemben azt bizonyítja, hogy ennek az országnak most élő nemzedéke teljesen számba veszi a jelent és azt, ami most létezik, hogy tekintetét nem irányítja hosszasan hátrafelé. Ezzel halomra van döntve minden olyan állítás is, hogy a loyaltás, a királyhűség nem fér össze a Kossuth-kultusszal. Sok ünnepi szónok erősen megczáfolta ezt, talán a nélkül, hogy szándéka lett volna. Dicsőítessék a multat és beszédüket rendesen ezzel a lendülettel befejezéssel végeztek: „Éljen a haza, éljen a király!” Aki a visszhangot hallotta, mely az ünnepi gyűléseken ez éljenekre megdördült, tanúságot kell tennie a mellett, hogy az élő jelen nem szenvedhet csorbát a mult által, ha még oly lelkesen ünneplik is azt, és hogy az élőknek sokkal erősebb jogaik vannak, mint a holtaknak.

Ezt a kommentárt adta a Kossuth-ünnep lefolyása s minden elfogulatlan ítélőnek be kell ismernie, hogy Széll Kálmán valóban úgy cselekedett, mint messzetekintő államférfi, midőn legcsekélyebb kísérletet sem tett, hogy pártja tagjainak elhatározására bármely irányban befolyást gyakoroljon. Az ünnep ez által fontosságban nyert, másrészt eleje vétetett az irányzatos ferdítéseknek, aminek nem szabad kicsinyleni.

A gyáripár és a székelykérdés.

Megtörtént már a „Székely Kongresszus” elhallgattak már a székely kérdés emlegetésével a napilapok, legfőként csak a helyi érdekűek elevenitik fel most már néha-néha, ezt a nagyjelentőségű eseményt. És a székelység várja most már a jobb jövőt.

Hogy mit fog eredményezni a gyűlés, az még a jövő titka. Sokan szóltak hozzá a székelység ügyében, illetősen illetékesebb egyének, kezdve a gondaközönöségtől fel a magas kormány embereig s talán nem hiába?

Figyelemmel olvastam a napilapokból minden

mozzanatát a gyűlésnek, s ezekből különösen kettőt jegyeztem meg magamnak, mint rám nézve legfigyelemre méltóbbat. Első a kongresszus tagjainak a kongresszust megelőző utazása a Székelyföldre, (mely idő alatt különben magam is otthon voltam); második pedig az az indítvány, a melyet a kereskedelmi és iparkamara tett az erdők jobb kihasználása érdekében létesítendő gyárakra vonatkozólag.

Az elsőre nézve csak az a véleményem, hogy a ki kocsiról nézi végig a Székelyföldet s akarja megismerni a népet s annak bajait, az vagy annyit sem fog tudni, a mennyit addig tudott, vagy pedig tövése informálja magát s így természetesen azokat is, kik őtőlle várnak információt. Már többek véleményét olvastam a Székelyföldről és annak népeől, de az igazat a maga valóságában leginkább S. Nagy Lajos közelíti meg a „N. L.”-ban írt cikkében. Igen ám, de 52 napi tanulmány útja alatt senki sem tudta, hogy ki ő és mi ügyben utazik, mert jól tudta ő, hogy dobbal madarat fogni nem lehet.

De hagyom ezt s rátérek a gyárak létesítése ügyében tett indítványra.

Elvitázhatatlan igazság, hogy fejlett gyáripár és kereskedelem alapkövei a jólét hatalmas épületeinek. Anglia példája fölélegessé teszi a bővebb bizonyítgatást.

Jól lehet, hogy ez az én véleményem is, mindazon által a gyáripárnak azon részét, mely az erdők kihasználására vonatkozik, a székely kisbirtokos osztály megőljének tartom. S ha azt az osztályt, mely tulajdonképpen tulsúlyban van számra véve s mely legjobban érzi azokat a bajokat, melyeket „Székely-kérdés” név alatt foglalnak össze, mondom: ha ezt az osztályt még érne találja valami baj, akkor leáldozott a székelység egén a nap.

Különösen hangzik, hogy a mi másutt, más népnél vagy nemzetnél a boldogulás útjára vezet: a gyáripár, minálunk egy egész osztályt a sir felé visz. Azt hiszem azonban, hogy csak azoknak fog ez különösnek tetszeni, kik nem ismerik a székelységet.

Két jövedelmi forrása volt a székely birtokosoknak: egyik az állattenyésztés, másik a deszkával való kereskedelem, tehát az erdőipár. Ebből még azon község lakóinak is kijutott, a mely községek nem az erdő alatt fekszenek, hanem sík területen.

Hány vagyonos székely birtokos család van, mely tisztán e két ágból hozzátéve becsületes, két keze munkája után lett olyan, a milyen most.

És vajon most miért nem szaporodik ezek vagyona, miért van az, hogy bár most is ezeket az ágakat üzi leginkább s talán nagyobb szorgalommal, mint valaha: mégis vagyoniilag stagnál. Nem épen a fényűzés és nagyobb költségek az oka ennek, ha bár ez is hozzájárul némileg, hanem az, hogy nem tud konkurrálni az erdőipár terén a gyárrakkal.

Községek, kis és nagy birtokosok annak idején részint jószántukból, részint presszió hatására adott ártási terjedelmű erdőseget adtak át idegeneknek és most a letartott erdősegek hirdetői a bevándoroltak jómódjának s az egykor vagyonos székely gazda nyomorának. Ezéltt csak 15–20 évvel is valóságos fakereskedések voltak az erdő alatt lévő községek üzveiről, ma alig van itt-ott valami s a mi van, abból sincs semmi haszon.

Akkor jutott a faanyagból a szegényebb, de ezzel kereskedő tuvaros népek is, mely után meg-

élt tisztességesen, most pedig nem csak ő, hanem még a gazda is kinlódik mellette.

A háromszékiek híres brassói deszka vásáraitak örökre vége lett. És vajjon mi lehet ennek az oka? Nem az erdei fűrész gyárok okozták-e ezt?

Már hallottam ezzel szemben olyan véleményt is, hogy miért engedik át ezeket idegeneknek, miért nem létesítenek ilyen telepeket, gyárat magok a székiek szövetkezt vagy részvények útján?

Hja Uraim, pénz is kell ehhez; ha pedig kölcsön pénzből létesítenek még mielőtt létesülne, idegen kézbe kerül. Konkrét esetek bizonyítják állításomat. Azért létesíteni tehát részvények, vagy szövetkezés útján gyárat, hogy fáradságunk gyümölcsét más szedje le, mi még csak meg se izlelhessük, fölösleges és kár volna.

Nincs meg bennünk az üzleti szellem, vagy ha egyesekben meg is van, nincs meg hozzá a pénz, sem mint sajátja, sem pedig mint olyan, melyet olcsó kamatra, biztos helyről felvethetne.

És nehígyjük, hogy ez csak a gazdára nézve káros; éri ezt az iparos osztály is (különösen az asztalosok.) Vagy talán nem úgy van?

Az erdei gyárok létesítésének a gazdára nézve azonban nem ez az egyedüli káros oldala, hanem annak következménye a munkás kérdés is.

Mert, hogy rosszak a munkás viszonyok mostanában, tagadhatatlan. Nem kívándorlás okozza ezt, hanem igen is az, hogy azok, kik eddig mezei munkások voltak most jórészt mind gyári munkások; sőt nemcsak magok a férfiak, hanem a nők is (t. i. azok feleségei) ott hagyták a mezei munkát a kővük a férjüket.

És most tessék mezei munkás nélkül gazdálkodni!

Sokat lehetne még mondani a tárgyáról, de, mint a közmondás tartja: száz szónak is egy a vége, én is mindig csak oda térek vissza, a honnan kiindultam.

Végezetül még csak annyit, hogy a régi erdei gazdálkodás minden okszerűség nélküli volt, de jövedelmező, a mostani pedig még okszerűtlenebb és kevés jövedelmet hozó, de; mindazonáltal többet ér, mintha lépten-nyomon gyárat állítanánk fel.

S ha mégis erre kerülne a sor, nagyon meg kell gondolni mit és hogyan teszünk, mert ha igaz az, hogy a kié a föld azé a haza, könnyen föld s így haza nélkül maradhatunk s nem lesz egyebünk azokból az óriási kincsét érő erdőinkből, mint a kegyelemből adott koldusbot.

Butyka Károly.

Egy magyar burharcos honleány városunkban.

Kézdivásárhely szeptember 27.

Ritka vendége van Kézdivásárhelynek: dr. Angyal Jolán marosvásárhelyi származású magyar nő.

Angyal Jolán tíz év előtt hagyta el hazánkat. Férjét, ki szintén orvos volt, követte először Amerikába, majd Dél-Afrikába, a hol ő maga is doktori oklevelet szerzett s kiterjedt praxisa volt.

Szülföldje iránti szeretetét s honvágyát azonban sohasem feledte el, bizonyosága, hogy két fiát Brassóban neveltette, hol ez évben lettek érettségi vizsgálatot. Változatokban gazdag életéből közöljük a következőket:

Pretóriában érte el a kitört angol burháboru, hova mint hűséges nő követte férjét. Mindketten a bur hadsereg szolgálatában állottak, s együtt élték át a háboru borzalmait. A leggyászosabb sors várt rájuk: naponként sebesültekkel ápoltak és az angolok gondoskodtak róla, hogy legyen elég munkájuk. Önfeláldozással végeztek nemes hivatásukat mindketten, míg egy szerencsétlen csata után férjével együtt angol fogságba került, s a hódító, győztes angol had férjét, mint árulót, agyonlövötte.

Síralmas helyzet vár a peroztól a fogoly orvosnőre.

Férje elvesztését és a háboru borzalmait egyszerre kellett viselnie. Végre enyhülést a munkában talált, az angolok között végzett orvosi szolgálatokat, s különös szerencséjére sikeresen gyógykezelt kaptányát, kinek lába eltört volt. Ez a felebbvalója halálából engedélyt szerzett számára, hogy londonba utazhasson.

Dél-Afrikából egy teherszállító hajón indult el a bátor asszony Anglia felé, de utközben a burok czirkáló hajója megtámadta őket s a hajót el süllyesztették. Szerencséjére egy másik angol hajó kellő időben jött segítségükre és az utasok egyrésze megmenekült a biztos haláltól. Így jutott el Londonba, a hol, kitüntetésben is részesítették s egy évi szabadságot nyert.

Első gondja volt rég nem látott hazáját felkeresni. Előbb Budapesten élő rokonait kereste fel majd Aradon és Erdély más városaiban tartott felolvasásokat gazdag tapasztalatairól és szerzett ismereteiről.

Olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk ezen nem mindennapi szellemi élvezetet, melynek műsorát, valamint az előadás idejét és helyét jövő számunkban fogjuk közölni.

Vigadónk ügye.

Kézdivásárhely, szept. 26.

A Vigadó építésénél felmerült bajok ügyében lapunkban megjelent „Nyílt kérdés”-re az építettségbizottság nevében annak elnöke a következő hivatalos közleményt küldte be szerkesztőségünknek:

„A Vigadó építésére nyilvános pályázat hirdettetett és mint legelőszőbb ajánlkozóknak, Nagy Mihály Sándornak lett az építés vállalatba adva az állami építkezéseknél elfogadott feltételek mellett. Az építés ellenőrzésével a tervező Vajna Lajos k. mérnök bízott meg, a ki, mintán nem helyben lakik, 10—12 naponként egyszer megsejmelte az addig végzett munkálatokat és ellenjegyezte az építési naplót.

Szeptember 8 körül a nagyterem déli oldalfalának egyik földszinti pillérén, majd innen áttérjedve több pillérén is aggályos repedések mutatkoztak, mire az építettségbizottság azonnal sürgőnyleg intézkedett az iránt, hogy a bajt szakértő mérnök vizsgálja meg és adjon véleményt arról. Előbb Malmos Nathán k. államépítészeti mérnök több napon át vizsgálta az építkezést, utóbb Gyárfás Győző k. főmérnök, az államépítészeti hivatal főnöke Malmos k. mérnökkel együtt szemlélte meg az épülő vigadót és tapasztalataikról írásbeli véleményt adtak be az építettségbizottsághoz. Ezen műszaki véleményben a repedések okául a nagyterem déli főfalába beépített anyag lazaságát és a falakás nem kielégítő voltát állítják a szakértők és javasolták a hibás kőfal lebontását és teljes újraépítést jó minőségű téglából. Hibáztatták a boltozatoknak a földszint feltétele előtt történt felrakását is. Az épület többi falait aggályosnak nem találták és nem tartották szükségesnek azok megbontását, azonban elővigyázatból azoknak további megfigyelését ajánlották.

Az építettségbizottság ezen vélemény alapján a hibásnak talált fal lebontását és prázsmári téglából oszmenttel való gondos újraépítést rendelte el, a mit különben a vállalkozó már a nélkül is megkezdett volt. Teljes megnyugvás széljéből azonban az építettségbizottság sürgőnyleg fölkererte a budapesti „Magyar mérnök és építész-egyletet,” hogy küldjön azonnal egy szakértőt az építkezés felülvizsgálatára. A kiküldött Kommer József építész-mérnök két napi vizsgálat után szintén beadt véleményes jelentést, melyben Gyárfás és Malmos mérnökök véleményét legnagyobb részben megávév tette és némi, az épület belső elrendezéséhez tartozó változtatásokat hozott javaslatba; a nagyterem déli

T Á R C Z A.

A székiek védelme emberbaráti intézmények által.

— Sipos Samu előadása a Tusnádfürdőn augusztus 28—30 án tartott székiek-kongresszuson. —

Midőn a legnagyobb magyar, Széchenyi István gróf ajkáról elhangzott: „Oly kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is kész volnék megbocsátani, csak hogy a hóhér bárdja ne fogyaszssa fajunkat” — minden bizonynyal nem gondolt az idegenbe kívándorolt s ott pusztulásnak kitett magyarokra, mert magyar emberről fel sem tételezte, hogy a sorskeze bármennyire sújtja is, e nagy világon lenne más hely, melylyel hazáját felecserélje.

Szomorú való: fogyunk, pusztulunk; fogy, pusztul különösen a magyar haza keleti védbástyáján ezredéven át vitézül őrt álló székiek-hadsereg s ha fajunk fenntartására és megerősítésére a nagy Széchenyi intelme tette nem buzdított s összetett kézzel néztik nemesek az önhibáján kívül gyengének, gyámoltalanoknak, nyomorban születettek, árván maradottnak elzúllását, hanem a munka harcában, a mostoha viszonyok mellett végkimerülésig küzdő családapának sem nyújtottunk segítőkezet, engedjük, hogy utolsó erejét összeszedve, szívében szaggató fájdalommal, más hazában vegye fel a munka és megélhetés harcát; most már lelkünkben erős elhatározással, szívünkben a Krisztusi felebaráti szo-

retet egész melegevel, ha kell, az önfeláldozásig vegyük fel a székiek gyermekek védelmét, mert egyedül ezek megmentésével munkáljuk a magyar haza és a székiek jövőjét s kárpótoljuk valamennyire századok mulasztását.

Nekem feladatom lenne a megállapított program szerint az emberbaráti intézményekről: árvák, siketnémák, vakok, hülyék, dadogók, hebegők stb. megmentéséről javaslatokat tenni.

Ha általánosságban a társadalom részvétét, áldozatkészségét tekintjük, mely által pártját fogja a gyengének, ügyét felveszi az elhagyatottnak, gondjait viseli annak, kinek nincsenek gondjai; úgy találjuk, hogy az ép testtel, ép érzékkel felruházott embertársai iránt nem viseltetik annyi részvéttel, áldozatkészséggel, mint a fogyatékos embertársai iránt. A vakkal, siketnémával, hülyével utolsó fillérjét, falatját megosztja, ha azért a szerencsétlen személyesen nyújtja ki kezét, miért sem a hírlapok napi híreiből, sem a statisztikai adatokból nem látható, hogy vak, siketnéma ében halt volna, de azt igen is tudjuk, hogy a nyomorék koldusok egész serege vagvont gyűjtött és hagyott hátra.

Sietek azonban kijelenteni, hogy én ezt nem azért említem fel, hogy a fogyatékos embertársaink megéléstése a társadalom által biztosítva van, tehát ne törődünk vele, sőt mióta a szegénynevelésügy szolgálatában állok, azt vallo és hirdetem, hogy a segély akkor segély, ha viszonzás mellett adatik, vagyis világosabban szólva: ha az éheznek enni adunk, csak addig tessük vele jót, míg újra megéheznek; ha felruhazzuk, míg a ruha lerongyolódik, de ha lelki és testi erejéből egy részt lefoglalunk, ha a vakot, siketnémát

stb. munkára neveljük, akkor nemesak magunkhoz emeltük, nemesak megélhetést biztosítottuk, hanem a közjó előmozdítására is munkáltunk, mert bebizonyított tény, hogy a munkára nevelt siketnéma, vagy vak az életbe megtud állani.

Bizos adatok állnak rendelkezésünkre, hogy p. o. Dánia, Belgium, Hollandia a siketnémák 100 % át, Svéd és Norvégia 83%-át, a Német Birodalom 77%-át neveli munkára s ha igen, meg is látszik iparán, a nép anyagi helyzetén! Vegye fel tehát a társadalom és törvényhozás egyaránt a fogyatékos embertársai védelmét, ha saját jól felfogott érdekeit, illetve a haza jövő boldogságát igazán szívén viseli; azonban székiek szempontból, illetve székiek-kongresszuson a székiek-fenntartása és megerősítése széljéből nekünk nem lehet más célunk, minden törekvésünk oda kell irányuljon, hogy a csecsemő kortól 16 éves korig legyen és gyámol nélkül maradt, vagy a születés szeszélyétől szegénynek született épérzékű gyermek, megmentése az által, hogy minden székiek vármegyében a társadalom és az állam együttesen létesítsen rövid idő alatt 100 árvafü és 100 árvaleány befogadására nevelőintézeteket, míg a fogyatékos érzésük a meglevő állami és társadalmi intézetekbe helyeztessenek el.

Első tekintetre, illetve a javaslat első hatása, benyomása alatt lesznek, kik a kívánság nagyságán megütköznek s a mai kor szálíligéjét alkalmazzák javaslatomra: azért kér sokat, mivel úgy is tudja, hogy semmit sem adnak.

Rajta leszek, hogy a gyakorlatból merített tapasztalataim alapján bebizonyítsam, hogy sem az államnak, sem a társadalomnak nem nagy áldozatába

főfalan kívül más épületeknek újarakását azonban szintén nem találta szükségesnek.

Az előadottakból kitetszőleg az építés befejezése előtt beállott fal-zuzódások a vállalkozó által azonnal kijavítottak, a mennyeiben a hibás falat a vállalkozó azonnal a baj jelentkezése után lebontotta és jelenleg annak újarakása folyik.

Mintán szerződés szerint a vállalkozó az épület végleges átvétele után is 2 évig felelős marad az épületben az ő hibájából esetleg később is előforduló bajokért — mintán átvétel előtt történt — csak a vállalkozónak okozt kárt, a megtörtént eset a városnak pedig csak annyiban szolgál kárára, a mennyeiben ez által az épület elkészülése halasztást szenved.

Eddig a nyilatkozat, a melyet magunk részéről azon kijelentéssel veszünk tudomásul, hogy reméljük, hogy az építendő bizottság a sajátérkező felelőssége tudatában s a középülethez fűződő közérdek szempontjából teljes szigorral fogja megkövetelni mindazok kifogástalan végrehajtását, a melyek a felülvizsgáló szakértőknek — általunk is a legapróbb részletekig ismert — műszaki jelentésekben s javaslataikban a közbiztonság szempontjából elengedhetetlen feltételül vannak megjelölve.

A szerk.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Mihályfi Pál okleveles tanítót kinevezte az erdsi magy. kir. állami népiskolához rendes tanítónak.

— **Katonai ellenőrzési szemlék.** Kézdivásárhelyen a közös hadsereghez tartozó katonák ellenőrzési szemléje október 21-én, a magy. kir. honvédséghez tartozók szemléje október 30-án veszi kezdetét.

— **Kaszinó gyűlés.** A kézdivásárhelyi Kaszinó választmánya szept. 26-án Pejér Károly elnöklésével rendes ülést tartott. A választmány több folyó ügyet intézett el. Nevezetesen határozott a kaszinó 60 éves jubileuma ügyében, melynek elintézésére külön választmányi ülést fog az elnök nemsokára összehívni. Bejelentette az elnök Dr. Gulya László és Hajdó Ödön buzgó vál. tagok eltávozását s Jancsó Mózes szeszgyáros vál. tag elhunytát; melyeket a választmány őszinte sajnálattal, illetve részvétellel vett tudomásul.

kerül minden székely vármegyében 200 árva, vagy szülővel bíró, de veszélynek, elűlésnek, eloláhosodásnak kitett szegény gyermekek megmentése.

És a mi fő, a székelység saját önmegadózatásából Háromszék megyében létesített és fenntartott intézetek életéből mutatnak nemcsak arra, hogy a veszélyt, mely faját fenyegeti felismerte, annak fennmaradásáért, megerősítéséért tenni, áldozni is tudott, hanem arra is, hogy nyomászó anyagi körülményei mellett is nem házalt, nem kunyorált, országos gyűjtést nem rendezett s mégis napról-napra erősödött, fejlődött s biztosította fennmaradásukat; vagyis más szóval: vajmi kevés évi fedezetből tart fenn 130—140 árva.

Ez azonban hosszú idők munkája. Azt az utat követni, melyen a Háromszék megyei árvaházak létesítettek, fennmaradásuk biztosítva lett, ha előre tudnók is, hogy ugyanaz a lelkesültség, elhatározottság hatná is át a testvér vármegyék vezetőférfiain, közönségét, minő ezen intézeteknél nyilvánult, akkor is azt javaslom: ez az út hosszú, mire ez uton célhoz érünk a temető sok jettelen sírdombbal szaporodik, az idegen föld sok székely könnyel lesz áztatva, a székely munkás kéz más urat, más nemzetet lesz kénytelen szolgálni s mint Erdélykerület, igen sok megyéjében más nemzet áll a földes ur szolgálatában, úgy Székelyföldön is már egész rajokat lehet látni, kik közül igen sokan a munkájukon nyert bérből, a letelepüléshez szükséges kellékekhez is nem nehezen jutnak s letelepednek.

(Folyt. köv.)

másul s az így üresedésbe jött rendes választmányi tagsági helyekre: Hassák Vidor főgymn. igazgató, Dr. Bayler Kálmán és Dr. Haan Béla kir. törvényszéki bírakat, mint póttagokat be. Új tagokul felvették: Kovács Károly t.-széki bírót, Kovács Ferenc gyógyszerész, Kovács Bernádin, Gáspár István Jakubék Antal főgymn. tanárok, Rada Elek min. áldozár és Nemcs Emánuel kir. fogházfelügyelő Tizenkét kaszinótag indítványára a választmány elhatározta, hogy a közgyűlésnek javaslatba fogja hozni, hogy a „Magyar Polgár“ ez. kolozsvári lapra a jövő évre ne fizessen elő, a lap azon hazafiatlan tényéért, hogy folyó hó 13-iki számában egy gráci posztógyárnak német nyelvű hirdetését közölte s arra a napi hírek között olvasói figyelmét különlegesen is felhívta. Végül több elhált s eltávozott tag hátrálékát törülte a választmány.

— **Esküdttszéki tárgyalások** Kézdivásárhelyen a kir. törvényszéknél október 6-án veszik kezdetüket a következő sorrendben. Tárgyalás alá kerülnek: október 6-án szárazpataki Szántó Ferenc községi adószedő halálközö sulyos testi sértési bűnére; október 7-én Zsigmond György kézdivásárhelyi szolgalegény rablási bűntette; október 8-án zágoni Deák Lajos (Jánosé) szándékos emberölési kísérlet bűntette és október 9-én papolezi Bede Tamás a pagyilkossági, bűntette. Különösen az első és utolsó tárgyalás iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Temetés.** Szűcs Dániel nyug. m. kir. honvéd őrnagy s 48—49-es honvéd főhadnagyot mult esztőtökön délután helyezték Kézdivásárhelyen örök nyugalomra nagy közönség részvételével teljes katonai pompával. A 24-ik honv. gyalogezred itt állomásozó 3-ik zászlóaja, Reissner őrnagy vezetése alatt, egész tiszt karával kivonult a temetésre; a menetet Deák Árpád, százados vezénnyel egy félszázad honvéd nyitotta meg s a koporsó mellett és után ugyanannyi katonaság kísérte ki dobszó mellett az elhunytat. A templomban Szabó Jenő, lelkész tartott meghatározó imát s szívhez szóló gyászbeszédet közben Nagy Gerő énekelt gyönyörű szót. A temetőben Ősz László s. lelkész vett érzékeny búcsút s végül a honvédség adott sortűzet s ezzel elhantolták a boldogulattal előtte elhunyt felesége mellé. Béke poraival.

— **A magyar helyesírás szabályai** szójegyzékkel. Iskolai használatra összeállította Balassa József. Ára 30 fillér. — Helyesírásunkban az Akadémia újabbán átvizsgált és kiadott szabályai nagy változást nem tettek ugyan, de legalább egy időre állandóságot teremtettek a egyes részletekben engedtek az írók óhajításainak s egyszerűsítették azt, a mi könnyen egyszerűsíthető. Az iskolában már a legelső osztály tanulóinak meg kell szokniok a magyar írás szabályait és teljes biztosággal kell a szabályokat alkalmazniok. Ezt a célt szolgálja ez a füzet, melyben a szerző rövid és könnyen érthető szabályokba foglalta össze helyesírásunk rendszerét, azután megmagyarázza és példákkal, megvilágítja a szabályokat úgy hogy a tanuló könnyen megszokhatja alkalmazásukat. Az egyes kétes kérdésekben a gondos és figyelemmel összeállított szójegyzék tájékoztatja használóját. A szabályok úgy vannak összeállítva, hogy a nagy közönség is könnyen használhatja a könyvet s biztos utmutatónál szolgál bármely kétes kérdésben. A füzet a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, de minden könyvkereskedésben kapható.

— **Gyilkosanya.** Felsőcsernátoni Rákosi Ágnesnek a golya f. hó 2-án egy kis leány gyermeket hozott. Míg sokan örvendének neki s áldanak érte az Ég urat; Rákosi Ágnesnek teher és szűgyene volt a kis baba. Végtelen gonoszságra vetemedette miatt. Megölte a szegény ártatlan kis leányt s az istállóban a földbe beásta. Mindezt titokban cselekedte s mégis kitűnődött itóztatós bűne. A csendőrség megtalálta az elásott gyermek hullát s az esetet feljelentette. Az bíróság kiszállt. A boncolást megejtették s Rákosi Ágneset hüvőre szállították, hogy aztán elvegye méltó büntetését az igazságszolgáltatás kezéből.

— **Házalozás.** Kézdivásárhelyi Molnár Mózes mérszáros 44 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. — Id. Bertalan József oroszfalvi földbirtokos 92 éves korában meghalt. F. hó 26-án temették el mind kettőt a Kézdivásárhelyi ev. ref. temetőbe, nyugodjanak békében.

— **Balthazar bűvész** Kézdivásárhelyen a jövő szardán és cártörtökön fogja bemutatni az egész országban elismeréssel kísért bűvészi mutatóványait. A mit a Balthazar bűvészeti mutatóványairól a „Pesti Hírlap“, a „Budapesti Hírlap“, az Aradi Lapok, a „Brassói Lapok“ból olvashatni, azok szerint Balthazar ma hazánk egyik legügyesebb bűvésze, ki egyik ámulatból a másikba ejti sikerült produkezióival a közönséget. Részletes műsort s az előadás helyét és idejét a falragaszok adják tudtul. Addig is felhívjuk rá a közönség figyelmét.

Háromszék vármegye legtöbb adófizető bizottsági tagjainak névsora az 1903-ik évre.

41. Incze Gyula kereskedő Baróth, 969 K. 80 f. ipar kam. tag. 42. Ferencz Lajos kereskedő Sepsisziggy, 948 K. 14 f. ipar kam. tag. 43. Domokos Ákos birtokos Árapatak 932 K. 42 f. 44. Kónya Kálmán m. mérnök Brassó 927 K. 60 f. mérnöki oklevél. 45. Tómesvári Gergely birtokos Szentiván-laborfalva, 926 K. 5 f. 46. Ifj. Kupán József kereskedő K.-vásárhely 898 K. 24 f. ipar kam. tag. 47. Antos János nagybirtokos Abony, 883 K. 54 f. 48. Benke Béla birtokos Sepsisziggy, 832 K. 14 f. 49. Csizsár Dénes szeszgyáros K.-vásárhely 830 K. 15 f. 50. Szűcs Albert kereskedő Zágón, 829 K. 9 f. 51. Kovács József birtokos Angyalos, 825 K. 27 f. 52. Dr. Vajna Gábor körorvos Kovászna 824 K. 18 f. orvosi oklevél. 53. Dr. Barthá Imre ügyvéd Kovászna, 799 K. 20 f. ügyvédi oklevél. 54. Potsa József főispán Sepsisziggy, 795 K. 35 f. 55. Vajna Károly ny. kir. bíró Gidófalva 772 K. 35 f. 56. Czeglédi János ev. ref. lelkész Réty, 730 K. 80 f. lelk. oklevél. 57. Kupferstich József szeszgyáros Sepsisziggy, 729 K. 61 f. 58. Dr. Szini Gyula járás orvos Kézdivásárhely, 723 Korona 10 fillér. orvosi oklevél. 59. Bánya Kristóf birtokos Tamásfalva, 720 K. 63 f. 60. Dobál Lajos kereskedő K.-vásárhely, 698 K. 96 f. 61. Vajna István árv. elnök Sepsisziggy 698 K. 59 f. 62. Schwarz Ferenc szeszgyáros Nagyborosnyó, 695 K. 13 f. 63. Vajna István birtokos Martonfalva, 693 K. 47 f. 64. Dr. Szacsvay Gyula ügyvéd K.-vásárhely, 693 K. 38 f. 65. Nagy Dénes birtokos K.-vásárhely, 691 K. 69 f. 66. Dr. Pethő József ügyvéd Torja, 684 K. 12 f. ügyvédi oklevél. 67. Ambrus Albert szeszgyáros K.-vásárhely 670 K. 66 f. 68. Jakab István tá. pénzt. v. igazgató K.-vásárhely 667 K. 35 f. 69. Becsek Imre bérő Kovászna 662 K. 14 f. 70. Miskolcz Vilmos birtokos Páva, 660 K. 24 f. 71. Csizsár József kereskedő K.-vásárhely, 659 K. 60 f. 72. Bogdán Árpád táp. vezér igazgató Sepsisziggy, 644 K. 76 f. 73. Kocsis Gábor birtokos Márkosfalva 642 K. 26 f. 74. Domokos Mihály birtokos Alsócsernáton, 633 K. 65 f. 75. Málik Kristóf szeszgyáros Sepsisziggy, 627 K. 93 f. 76. Deák Zsigmond birtokos Telek, 627 K. 77 f. 77. Gyárfás Sándor vámbérő Sepsisziggy, 613 K. 25 f. 78. Welner György sörgyáros K.-vásárhely 613 K. 16 f. 79. Dr. Szász István ügyvéd Sepsisziggy, 612 K. 56 f. ügyvédi oklevél. 80. Geréb János ügyvéd Imecsfalva 599 K. 2 f. ügyvédi oklevél. 81. Nagy Elek kalapos Sepsisziggy 598 K. 20 f. ipar kam. tag. 82. Szűcs Bálint mérszáros K.-vásárhely, 597 K. 35 f. 83. Losonczy József birtokos Sepsisziggy, 595 K. 86 f. 84. Ifj. Tóth István birtokos K.-vásárhely 595 K. 60 f. 85. Csizsár Domokos birtokos Sepsisziggy, 585 K. 90 f. 86. Domokos Dénes birtokos Alsócsernáton, 578 K. 44 f. 87. Séra Lajos kir. jár. bír. Kovászna 573 K. 74 f. bírói oklevél. 88. Ujvárossy József birtokos Uzon, 568 K. 5 f. 89. Benke Géza birtokos Eresztvény, 561 K. 91 f. 90. Blaskó Lajos mérszáros Sepsisziggy, 561 K. 44 f. 91. Fejér Antal kereskedő K.-vásárhely 560 K. 95 f. 92. Fejér Károly kereskedő K.-vásárhely, 560 K. 94 f. 93. Ifj. Ugron János kereskedő Kovászna, 560 K. 94 f. 94. Molnár Lajos birtokos Alsócsernáton, 557 K. 25 f. 95. Domokos János birtokos Alsócsernáton, 555 K. 11 f. 96. Eperjemi Béla birtokos Alsócsernáton 553 K. 48 f. 97. Hary Gyula háztulajdonos Sepsisziggy, 542 K. 72 f. 98. Imreh Albert birtokos Etfalvazoltán, 536 K. 99 f. 99. Bajkó Ferencz birtokos Papolez, 534 K. 55 f. 100. Id. Ruszuly Miklós erdőbirtokos Magyarbodza, 532 K. 93 f.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR. *)

Válaszul Vajda Albert ur
s társainak.

Folyó hó 14-én megjelenő „Székelyföld” nyiltterében négy asztalos mester egy nyilatkozatot tett közzé, melyben azt állítják, hogy én néhai ifj. Czimbalmos munkáit állítottam ki, — továbbá hogy Ők nem tud-

*) E rovatban közöltékért felelőséget nem vállal
a szerk.

ják megérteni, hogy én minő joggal nevezem magam ifj. Czimbalmos jogutódának.

Az első megjegyzésre sajnálattal kell kétségbe vonnom azon asztalos mester ur szakképzettségét, a ki a négy aláírottak közül csak egyedül járt nálam; mert egy szakértőnek kötelessége tudni, hogy félig kész buterokat kiállítani nem lehet, már pedig az ifj. Czimbalmos által megkezdett háló szoba készlet még maig sincsen befejezve, s így mint kiállított tárgyak nem szerepeltek. De igen is egy helyiségbe helyez-

tem azon saját készítményeimmel melyeket esakis értelmes emberek tudják megbírálani. S ha én ifj. Czimbalmos hátrahagyott munkáit befejeztetve, úgy kézen állítottam volna ki, ezt is jogosan cselekedtem volna annak alapján, mert műhelyembe már is készültek sokkal művészebb munkák.

A második megjegyzésre sajnálattal kell a hazugok sorába állítanom azon egyént, aki azt állítja, hogy én magam ifj. Czimbalmos jogutódának neveztem volna. — Hanem igen is neveztem magam

utódának a mi könnyen érthető, sőt erkölcsi kötelességből teszem, mert kötelesség egy oly férfinak nevét fentartani, kinek egyedüli érdeme a város és megye ipari jó hírneve.

Még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy jobb mindenkit csendben hagyni szorgalmas munkálkodásában, mert az a fegyver, melylyel ártani óhajtának igen könnyen visszafelé sült el.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 27.

Tóthfalusi Károly,
műasztalos.

H i r d e t é s e k.

Sz. 636—902. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a kézdivásárhelyi kir. járásbírósnak 1902. évi. 379. sz. végzése következtében Dr. Balogh Vendel ügyvéd által képviselt Lakos Albert javára márkosfalvi Forró Albert ellen 640 K. hátrálék s járulék erejéig 1901. évi szept. 28-án fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 540 K. becsült következő ingóságok, u. m.: 10 drb nagy sertés 300 kor., egy kazalba 100 kalangya zab szalmástól 200ból álló ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kézdivásárhelyi kir. járásbírósnak 1902-ik évi 379. számú végzése folytán 640 K. hátrálék tökéltétele, ennek 1900. évi decz. hó 1. napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 171 kor. 4 fillérben bíróság már megállapított költség erejéig Márkosfalva község házánál leendő fogatosítása czéljából határidőül 1902. évi szeptember hó 30-ik napjának délutáni 2 órája kitűzetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Kézdivásárhely, 1902. évi szeptember hó 18. napján.

(1821—1)

Kakutsi Ádám,
kir. bírósági végrehajtó

Sz. 351—1902. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a kovásznai kir. járásbírósnak 1901. évi V. 279/4. sz. végzése következtében Dr. Koréh Lajos ügyvéd által képviselt a kisborosnyói fillérbank tak. és hitelszövetkezetnek javára Geréb János ügyvéd imecsfalvi ellen 337 K. s jár. erejéig 1902. évi április 22-én fogatosított kielégítési végrehajtás utján már lefoglalt és 1400 K. becsült következő ingóságok u. m.: 2 drb barnaszőrű hámoslovak, 2 drb pejszőrű hámosló, 1 drb sárga szőrű kanca nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kovásznai kir. járásbírósnak 1901. V. 279/4. számú végzése folytán 337 K. tökéltétele, ennek 1900. évi május hó 18. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 69 K. 38 f. bíróság már megállapított költség erejéig Imecsfalva községében a Geréb János ur házában leendő eszközölésére 1902. évi október hó 3-ik napjának d. u. 2 órája kitűzetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LV. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kovácsnán, 1902. szeptember 16-án
(181. 1—1.) Szilveszter Károly,
kir. bír. végrehajtó.

A kézdipolyáni „Venus”
nevezet alatt utóbb a
forgalomból elmaradt és-
(179. 3—3.) ványviz

„Székely Forrás”

nevezet alatt hozatott
ujabbanforgalomba, mely-
nek kizárólagos raktára
nálam van. Különb-
kapható minden jobb fű-
szerkereskedésben.

Kovács Sándor.

„Figyelmeztetés férfiak érdekében.”

Mielőbb valaki magának
férfi ruhát rendelne, kérjen
levelező lapon a

„Brassói Posztóáruházról”
posztómintákat, melyeket szí-
vesen portómentesen küldjük.

Azonkívül nagy raktá-
runk van, „Brassói Pokró-
czok és Csergékben” szürke,
fehér és különféle színekben
és különböző béllésneműek-
ben. 20 koronán felüli Posztó
rendeléseket portómentesen
küldjük.

kiváló tisztelettel:

Depner, Roth és Westemeyer,
Posztóáruház.
BRASSÓBAN.

(178. 2—5.)

Hirdetés.

Kézdivásárhely főterének nyugoti oldalán fekvő
vas- és fűszer üzletem készletét tö-
megesen, jutányos árban óhajtom eladni; vala-
mint az üzlethelyiséget több évre bérbe kiadni.
Értekezni lehet velem bármikor.

Id. Jancsó Mózes,
kereskedő.

(172. 4—5.)

HIRDETMEYNY.

A minoriták négy kövü malma október hó
24-től **több évre bérbe kiadó.**

A feltételek a házfőnöki irodában megtudhatók.
(171. 3—3.)

Hirdetések olcsó áron felvétel-
nek e lap kiadóhivatalában.

Ny. ifj. Jancsó M.-nél Kézdivásárhelyt.